

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר
הא לחמא עניא – ה'תשמ"א

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור ליום ההילולא י"ג ניסן, ה'תשע"ו – ק"ן שנה

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)
שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

©

Published and Copyright 2016 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

פתח דבר

לקראת י"ג ניסן, יום מלאות מאה וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" בשנת ה'תרכ"ו — הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה הא לחמא עניא כו' שנאמר בהתוועדות אור לי"ג ניסן ה'תשמ"א, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

תוכן המאמר

יש לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, ויש לחם עוני שאכלו
בצאתם ממצרים בט"ו בניסן (ס"א)
ובהקדים מעלת הענין דיצי"מ, שלזה ייחסה התורה כל המצוות, שהם
זכר ליציאת מצרים – כיון שעבודת ה' צ"ל באופן דואהבת גו' בכל מאדך,
למעלה ממדידה והגבלה (יציאה ממצרים – מיצרים וגבולים) (ס"ב-ג)
וכיון שהציווי דואהבת גו' הוא לכל אחד מישראל, בכל מקום וזמן, מעמד
ומצב – יש בזה ב' אופנים: (א) כפי שנמצאים בארעא דמצרים, וצריך
לפעול הענין דסור מרע, שלילת עבירה כו', ע"י אתכפיא, שזהו"ע המצה.
(ב) הביטול דאתכפיא, מצה, כשנמצאים בקודש, כדי להעלות בקודש לדרגא
נעלית יותר (כשם שהטהור לקודש צריך טבילה – ביטול – לחטאת)
(ס"ד-ה)
ולאח"ז באים לעילוי דאתהפכא – שתי הלחם דחג השבועות שחמץ
(דוקא) תאפינה (ס"ו)

בס"ד. אור לי"ג ניסן*, ה'תשמ"א

(הנחה בלתי מוגה)

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים¹. וידוע מאמרו של בעל ההילולא שנדפס באור התורה², שמדייק מ"ש די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, הרי במשנה תורה, בפרשת ראה³ (ועקב⁴), ששם נזכר הענין דלחמא עניא, נאמר לחם עוני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים, ופירש רש"י, ולא הספיק הבצק להחמיץ (מצד החפזון שהי' ביצי"מ, וכמ"ש⁵ ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם), א"כ מבואר דהמצה שנקראת לחם עוני היינו מה שאכלו כשיצאו ממצרים (שזה הי' רק ביום חמשה עשר בניסן⁶), ולא בהיותם בארעא דמצרים.

ויש לבאר כללות הענין דלחם עוני בנוגע לעבודת האדם ברוחניות הענינים (שמזה נמשך אח"כ בגשמיות הענינים), ובזה גופא, לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, והלחם עוני שאכלו בחמשה עשר בניסן, ורק בגלל החפזון שלא יכלו להתמהמה (ונוסף לזה ישנו גם הפכו של לחם עוני — לחם של עשיר, שנקרא בשם מצה עשירה).

ב) ומבאר במאמר, שלהבין זה יש להקדים תחלה ענין יציאת מצרים, שעל זה אמרו רז"ל⁷ בכל דור ודור (ורבינו הזקן מוסיף בתניא⁸: וכל יום ויום) חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא (היום)

ויאכילך את המן", "המאכילך מן .. למען ענותך" — עינוי רעבון (יומא עד, ב), שהמן הי' מאכל רעבון (קה"ר פ"ה, יו"ד), דהיינו, מאכל של עינוי. וענין זה שייך גם ל"לחם עוני", כי "עני" הוא גם "לשון עינוי, כמו מאנת לענות מפני, שהוא בחי" אתכפיא כו" (אוה"ת שם ע' תנח), כדלקמן ס"ה (המו"ל).
 (5) בא יב, לט.
 (6) שם, מא ובפרש"י (וראה פרש"י ברכה לב, מח). וראה ברכות ט, סע"א.
 (7) משנה פסחים קטז, ב.
 (8) רפמ"ז.

* יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק — בשנת תרכ"ו.
 (1) נוסח ההגדה.
 (2) ויקרא ח"ב ע' תג. וראה גם ד"ה והניף תשכ"ו (סה"מ תשכ"ו ע' קפא ואילך).
 (3) טז, ג.
 (4) אולי הכוונה, ששם נזכר ענין של עוני ביחס ללחם [מן השמים, שבא לאחרי ובהמשך לענין המצה (ראה זהר ח"א קנו, א וח"ג זה, סע"א ואילך) — הובא ונתבאר באוה"ת בשלח ע' תקפט ואילך. ראה ע' (תשמג)] — כמ"ש (ח, ג"טז) "ויענך גו"

ממצרים (כמשנ"ת במאמר שלפנ"ז⁹), ויתירה מזה, בכל יום גופא מזכירין יציאת מצרים הן בלילות והן בימים¹⁰, ועד שהתורה ייחסה כל המצוות זכר ליציאת מצרים (כמובא בהמאמר משל"ה¹¹). וצריך להבין, מהו גודל העילוי כ"כ (וואָס איז אַזוי דער געוואָלד) בענין יצי"מ. ובפרט ע"פ הידוע שהתורה קדמה אלפיים שנה לבריאת העולם¹² [ועאכו"כ שקדמה ליצי"מ שהיתה בעולם גופא לאחרי יותר מאלפיים שנה], ובודאי שאפילו אם לא הי' גלות ושיעבוד מצרים, לא היו בטלים ח"ו עניני התומ"צ, כולל הציווי דאכילת לחם עוני שהו"ע המצה (כהקושיא שהובאה בשל"ה¹¹).

ולהעיר שהקושיא היא מזה שהתורה קדמה אלפיים שנה לבריאת העולם, היינו, כפי שהתורה קשורה כבר עם העולם (שלכן אומרים שקדמה לברה"ע, אלא שהקדימה היא באופן דאלפיים שנה), כי, בשלמא כפי שהתורה אינה שייכת לעולם כלל, הרי בבחי' שלמעלה ממקור הזמן והמקום אין נפק"מ מה שנעשה למטה, וכשנמשך אח"כ בזמן ומקום הרי זה נקבע באופן הראוי (וע"ד מ"ש רבינו הזקן בשו"ע שלו בתחלתו¹³ בנוגע לתיקון חצות וכיו"ב). אבל כאן מדובר אודות התורה כפי שהיא כבר בגדר הזמן, שלכן אומרים שקדמה לעולם אלפיים שנה ולא יותר, ואע"פ שקדמה ליצי"מ, יש בה הענין דלחם עוני, שקשור עם לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים.

ג) ומבאר בזה בהקדם מה שמצינו בעבודת הוי' בענין האהבה, דלית פולחנא כפולחנא דרחימותא¹⁴ (שזהו הלעו"ז של העבודה במצרים ועד לאופן דעבודת פרך¹⁵), שנאמר¹⁶ ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, שהם ג' דרגות בעבודה, ומן הקל אל הכבד, תחילה בכל לבבך ובכל נפשך, ואח"כ ובכל מאדך, כדלקמן.

והנה בנוגע לב' המדרגות דבכל לבבך ובכל נפשך¹⁷, הנה לכאורה צ"ל שתחילה הוא הענין דבכל נפשך, דהיינו, בכל כחות הנפש,

רק שמאיר למטה בכל מקום ומקום בזמן הראוי לו".

14) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א. לקו"ת שלח מב, ג. קונטרס העבודה פ"א.

15) שמות א, יג.

16) ואתחנן ו, ה.

17) קטע זה נרשם ע"פ מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בכת"ק (המור"ל).

9) ד"ה בכל דוד ודוד — אור ליום ג' י"א ניסן.

10) משנה ברכות יב, ב. רמב"ם הל' ק"ש פ"א ה"ג. שו"ע אדה"ז אור"ח ס"ז ס"א.

11) קנ, א.

12) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב.

תנחומא וישב ד. ושי"ג. זח"ב מט, א.

13) מהדו"ת ס"א ס"ח (ושם: "עת רצון שלמעלה .. הוא למעלה מגדר המקום והזמן

ולאח"ז הוא הענין דבכל לבבך, בשני יצריך¹⁸, שניהם בשוה, כי, כחות הנפש הם ענין בפ"ע משני היצרים, שרצונם שתהי' להם שליטה על כחות הנפש (כמבואר בתניא¹⁹), ולכן, הענין דבכל לבבך הוא נעלה יותר מאשר בכל נפשך, שלא זו בלבד שאהבת ה' היא בכל עשר כחות נפשו (האלקית, יצ"ט), אלא שמתעלה בעבודתו למעלה יותר עד שהאהבה היא בשני יצריך, באופן דאתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא²⁰, ועד ששניהם בתיבה אחת. אבל האמת היא שהאהבה דבכל נפשך היא למעלה מהאהבה דבכל לבבך, כסדר הכתוב (מן הקל אל הכבד) בכל לבבך (ואח"כ) בכל נפשך, כמבואר בכ"מ בחסידות וגם במאמר הנ"ל. וההסברה בזה, דלמרות פשטות הלשון במאמר הנ"ל²¹ ובכ"מ, דבכל לבבך היינו בכל אדם אתהפכא (כדלעת"ל) דיצה"ר (וכנ"ל ששניהם בתיבה אחת) — הכוונה, שבאותה שעה מקיים ואהבת גם בהתלהבות דנפש הבהמית וגופו (משכא דחויא²²), התפשטות דיצה"ר, אבל מהות ועצמות דיצה"ר בתקפו (אלא שישן) כו' (עיין תניא פי"ג)*. והביאור במה שנקרא בכל לבבך הוא ע"ד ביאור עבודת אמת בתניא פי"ג שם. — ולכן "ובכל נפשך הוא אהבה גבוה יותר"²⁶.

ובכל מאדך היא העולה על כולנה, כי, הפירוש דבכל מאדך הוא בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו¹⁸, היינו, שמדה זו או מדה אחרת אינה פועלת אצלו שינוי, לפי שעבודתו היא למעלה מכל המדידות וההגבלות²⁷ דכל מדה ומדה (שזהו"ע יצי"מ, לצאת מכל המיצרים המגבילים כו'²⁸), שזהו כללות ענין העבודה במס"נ.

(* ועפ"ז תבטל הקלאץ קשיא, דהבינוני (מדת כל אדם²³) אינו שייך לעבודת בכל לבבך! ועוד, שרק דרגת אברהם שמצאת לבבו נאמן לפניך²⁴, משא"כ דוד — שהרגו²⁵.)

---

23 אה"ת שם ע' תנד.	18 משנה ברכות נד, א.
24 תניא רפי"ד.	19 פ"ט (יד, א).
25 נחמי' ט, ת. ירושלמי ברכות פ"ט	20 ראה זח"א ד, א.
ה"ה. סוטה פ"ה ה"ה. וראה לקו"ש ח"ה ע' 64 הערה 53.	21 אה"ת שם ס"ע תנג ואילך: "בכל לבבך פרש"י ז"ל בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע, דהיינו שכל כח ועוצם להב רשפי אש בוערה .. יתהפך הלהב כולו לאהבת ה'".
26 תניא פ"א (ה, ב). וראה ירושלמי שם.	22 ראה תקו"ז בהקדמה (י, ב). תכ"א
27 ראה תו"א מקץ לט, ג. לקו"ת שם. סהמ"צ להצ"צ קכג, ב.	(מח, ב). עץ חיים שער מא (שער החשמל)
28 ראה אה"ת שם ע' תנג. ושם ע' תנו:	ספ"א. תניא פל"א (מ, ב).
"ועפ"ז יובן תירוץ לקושיא .. מה שזכר	

ד) והנה כללות הציווי ואהבת ככל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך הוא לכל אחד מישראל, שמצווה במצות עשה מן התורה ואהבת גו' שנאמרה ראשונה בתורה²⁹, וכיון שנצטווה על זה, הרי בודאי שאין הקב"ה מבקש אלא לפי כחו³⁰ [והראי', שהקב"ה הבטיח שבעתיד בודאי יהי' כן בפועל, כמאמר רבינו הזקן³¹ שואהבת הוא לשון ציווי וגם לשון עתיד³² והבטחה³³, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו ובבחירתו של האדם, לעשות זאת באופן דאחישה³⁴, ועכ"פ בעתה³⁴ (את הכל עשה יפה בעתו³⁵)], שבכחו לבוא גם לדרגת האהבה דבכל מאדך, לאחר ההקדמה דבכל לבבך ובכל נפשך [שהרי אפילו צדיק גמור ובעל תשובה שלימה, הנה כדי להגיע לענין המס"נ באופן דמאד שלך²⁷, למעלה מבחי' בכל מאדך של הקטן ממנו במדריגה, צ"ל לפנ"ז שלימות עבודתו באופן דבכל לבבך ובכל נפשך]. ועוד זאת, שציווי זה הוא בכל מקום ובכל זמן, הן כשנמצא בגלות, החל מגלות מצרים, והן כשנמצא במעמד ומצב של חירות (שבכללות הרי זה כשנמצא בארץ הקודש, שכיון שתמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה³⁶, ובאור פני מלך חיים³⁷, לא שייך שם ענין שאינו חירות אמיתית ושלמה, והיינו, שלהיותו עבד מלך, הרי הוא המלך עצמו³⁸). ובהתאם לב' מצבים אלו, יש ב' אופנים בענין המצה³⁹, כפי שאכלו אבהתנא בארעא דמצרים, וכפי שנמצאים כבר במצב של חירות, לאחר שעומדים ביד רמה⁴⁰ ומוכנים כבר ליציאה מארץ מצרים, והיציאה היא באופן שלאח"ז אוכלים מצות, כדלקמן.

(34) לשון הכתוב — ישעי' ס, כב.

(35) קהלת ג, יא.

(36) עקב יא, יב.

(37) משלי טז, טו.

(38) ראה ב"ר פט"ז, ג. תנחומא צו יג.

ספרי דברים א, ז. פרש"י לך טו, יח.

בהעלותך יב, ח. דברים שם.

(39) להעיר מאוה"ת שם ע' תנו: "עם

היות כי גילוי בחי' זו דאה"ר הוא בפסח, אך

באמת לא כל אדם זוכה לבחי' גילוי זה, ולכן

ניתנו המצות בגשמיות, שע"י קיום מצות

אכילת מצה בגשמיות, יוכלו להמשיך ג"כ

גילוי זה שע"י אה"ר זו (ובע' תנט: "אכילת

מצה .. האתעדל"ת מזה הוא מעין בחי' אה"ר

דבכל מאדך") .. וגם שהיא הנותנת כח ועוז

בנפש לבוא לבחי' אה"ר זו".

(40) בשלח יד, ח.

יצי"מ בכל מצוה, כי עיקר ותכלית התורה ומצות הוא לצאת מן המצרים וגבולים .. ע"י קדימת ככל מאדך כו'".

(29) ראה תניא קו"א קסב, א: "מצות האהבה .. הנמנית ראשונה בתרי"ג מצות, כמ"ש הרמב"ם ז"ל שהיא מיסודי התורה ושרשה ומקור לכל רמ"ח מ"ע" (וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיעורים בספר התניא ע' 1888). וראה לקו"ת ואתחנן ד, א: "ואהבת גו' שהיא המצוה הראשונה שנצטוו אחר עשרת הדברות מפי משה".

(30) ראה במדב"ר פי"ב, ג.

(31) ראה תו"א תשא פו, ג. ובכ"מ.

(32) ראה אוה"ת שם ע' תנד: "לומר

שלעתיד סופך לאהוב .. כי לא ידח ממנו

נדח".

(33) ראה אוה"ת קדושים ע' קט.

ה) **וביאור** הענין, דהנה, בכללות עבודת האדם ישנה העבודה שנקראת בשם אתכפיא, וישנה העבודה שנקראת בשם אתהפכא. ומבאר במאמר⁴¹, שמצה ענינה אתכפיא, כי, ענין המצה בפשטות הוא שאין בה טעם (שהרי אין ליתן בה מלח⁴²), וכמו"כ אין בה התנשאות (ע"ז שעושים כמה השתדלויות⁴³ שלא יהי' אפילו שמץ מנהו מענין ההתנשאות). ודוגמתה בכללות עבודת האדם, שאע"פ שיש ענינים שמעוררים אותו לקו השני כו', ועדיין אינו יכול לפעול בעצמו הענין דאתהפכא, אעפ"כ, יש אצלו הענין דאתכפיא, שזהו לפי שאינו תופס מקום בעצמו (היפך ההתנשאות), ולכן, בידעו שישנו ציווי של הקב"ה, הנה אע"פ שעדיין לא התגבר לנצח את יצרו (לב כסיל לשמאלו⁴⁴), ה"ה ממלא את כל השליחות לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁴⁵, ועאכו"כ בנוגע לסור מרע, שנזהר מלעבור עבירה (שלא לעבור⁴⁶ מרשות היחיד של הקב"ה אל רשות הרבים של עלמא דפרודא). וזהו ענין המצה במעמד ונמצב שנמצאים עדיין בארעא דמצרים⁴⁷.

אך ישנו ענין המצה כפי שנמצאים במעמד ומצב נעלה יותר, שגם אז צ"ל הענין דאתכפיא, כדלקמן. ובהקדים, שגם מי שעובד עבודתו באופן דתמידין כסדרן, ולא חטא ולא פגם ולא עבר את הדרך⁴⁸, הרי יש זמנים וענינים מיוחדים שבהם צריך לבטל ולהניח סדר העבודה שלו, השכל והמדידות וההגבלות שלו, ולפעול מתוך מס"נ, שזהו הענין דבכל מאדך. וכמובן גם מהציווי להעלות בקודש⁴⁹, שמזה גופא מוכח שגם מי שהוא בקודש, שבכללות הרי זו דרגתו של צדיק, הנה כיון שימים יוצרו ולו אחד בהם⁵⁰, צ"ל בכל יום עלי' לגבי היום שלפניו, אע"פ שגם אז הי' בקודש. ועאכו"כ שצ"ל אצלו הדילוג מאופן ודרגת עבודת הצדיקים

ובהנסמן שם.

47 ראה אוה"ת שם ס"ע תס ואילך:
 "יודוע שאבותינו שהיו במצרים מצר הגלות
 היו שקועים במ"ט כו' .. א"כ א"ש מה שאמר
 די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, שמצד
 עצמם היו בבחי' מצרים .. רק שהי' הגילוי
 .. ע"י לחמא עניא בחי' אתכפיא כו'".
 48 ע"פ לשון הלקו"ת אחרי כו', ג. ועוד.
 49 ברכות כח, א. וש"נ.
 50 תהלים קלט, טז. וראה לקו"ת שלח
 נא, ג. נב, א. ובכ"מ.

41 אוה"ת שם ע' תנח. וראה גם תו"א
 ויקהל פט, ג. צ, ב. קיד, ג. קטז, ד. אוה"ת
 ויקהל ע' ביקסא ואילך. ביקפ ואילך.
 42 ראה טושו"ע או"ח סתניה ס"ה.
 שו"ע אדה"ז שם סכ"ט. לקו"ת ויקרא ו, ג
 ואילך.
 43 ראה גם שיחת אחרון של פסח
 תשט"ו ס"ט (תו"מ חיד"י ריש ע' 31).
 44 קהלת י, ב.
 45 ראה תנחומא נשא טז. תניא רפ"ו.
 46 ראה סה"מ תרפ"ט ריש ע' ז,

לאופן ודרגת עבודת בעלי תשובה, כמוכא במאמר⁵¹ בפירוש מאמר המשנה⁵² כלים הנגמרים בטהרה צריכים טבילה לקודש, שכלים הנגמרים בטהרה הם צדיקים גמורים, "אבל להיות זוכה לבחי' קדש ומובדל א"ס ב"ה צריך להיות בחי' תשובה". ובשביל זה צ"ל ענין הטבילה, אותיות הביטל (כמבואר בסידור בדרושי כוונת המקוה⁵³), שזהו עיקר בענין הטבילה גם בפשטות, כמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות מקוואות⁵⁴ בנוגע לענין הטבילה, שרמזו יש בדבר כשם שהמכוין לבו לטהר כו' כך המכוין לבו לטהר נפשו כו' והביא נפשו במי הדעת טהור, והרי ההקדמה לזה היא עי"ז שישנו ענין הביטול, אתכפיא. ועד"ז למעלה יותר, שהטהור לקודש צריך טבילה לחטאת⁵⁵, והיינו, שאע"פ שהוא טהור לקודש, למעלה מהטהור לתרומה, ועאכו"כ למעלה מהטהור למעשר, ועאכו"כ למעלה מחולין טהורים, הרי הוא נמצא עדיין במיצרים וגבולים (עם היותם מיצרים וגבולים דקודש), ולכן, לגבי מי חטאת, והיינו, לגבי הדרגא דהרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה⁵⁶, שלמעלה גם מבחי' טהורה היא⁵⁷ [שהיא דרגא הרביעית, שלמעלה מג' הדרגות דבראת יצרתה ונפחתה, בדוגמת הענין דקודש שלמעלה מג' הדרגות דתרומה מעשר וחולין], יש צורך בטבילה, שהו"ע הביטול דאתכפיא (ועי"ז מגיע אח"כ לענין דאתהפכא). וזהו ענין הב' שבמצה, שקאי על מי שנמצא במעמד ומצב שגם לפני"ז הוא בבחי' קודש, ועאכו"כ שאינו בארץ מצרים, ערות הארץ⁵⁸, ואעפ"כ, גם אצלו צ"ל הענין דאכילת מצה, הביטול דאתכפיא⁵⁹, כדי להגיע למדריגה נעלית יותר.

ו) **ולאח"ז** נעשה (אצל כל אחד לפי ענינו) הענין דשבעת ימים תאכל מצות⁶⁰, באופן שנעשה דם ובשר כבשרו, ועד להלשון הידוע (בהמשך וככה⁶¹): ער עסט אלקות און אלקות ווערט דם ובשר כבשרו. ומיד לאח"ז (לאחרי ליל הסדר ויום ראשון דפסח), הנה ממחרת

שגם המצה שלאחרי חצות שלא היתה צריכה שימור (מצד זה שנגלה עליהם כו') היא רק אתכפיא, ולא אתהפכא.
60 בא יג, ו.
61 תרל"ז — פ"ס (סה"מ תרל"ז ע' תקלה). ושם: "בפסח שישאל נזונים מאכילת מצה, א"כ גם חיותם הגשמי הוא מהאוכל שיש בו מהות אלקות .. חיות גופו הגשמי שנעשה ממזון שבו הוא מהות האלקות".

51 אוה"ת שם ע' תנה.
52 חגיגה כ, ב.
53 קנט, ד.
54 פי"א הי"ב.
55 חגיגה יח, ב.
56 קהלת יב, ז.
57 ראה לקו"ת האוינו עא, ג ואילך.
58 מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר (בסופו).
59 ראה לקו"ש חט"ז ע' 127 הערה 40,

השבת תספרו חמשים יום⁶², שמתחיל עבודה פרטית בכל פרט ופרט מענינים אלו, ועד שמגיע לתכלית השלימות ביום החמישים (שהוא שומר ההיקף, כתשובת הרשב"א הידועה⁶³), ובכ' הענינים שבו, הבחי' שכוללת כל מ"ט הימים, והבחי' שלמעלה לגמרי מכל הענין⁶⁴. ואז ישנו גם הענין דשתי הלחם שחמץ (דוקא) תאפינה⁶⁵, כיון שמגיעים לתכלית השלימות בעבודה (אתהפכא), שעושים מחמץ ענין של קדושה⁶⁶, שמביאים אותו למקדש, ונעשה מתיר⁶⁷ (ומנהיג) על כל השנה כולה, והיינו, שגם ענין החמץ הוא באופן דתאפינה — ע"ד מ"ש⁶⁸ ואפו עשר נשים גוי' בתנור אחד, כמבואר בלקו"ת⁶⁹ שעשר נשים הם עשר כחות הנפש, וי"ל שקאי גם על עשר הסוגים שבישראל⁷⁰ כפי שכל אחד מהם הוא במעמד ומצב של אשה (מקבל) להקב"ה, ועובד עבודתו באופן של אפי', ובתנור (שענינו) אחד, שקשור עם תורה אחת, הוי' אלקים אחד ועד לאחדות הפשוטה. וענין זה נעשה באופן דממושבותיכם תביאו⁶⁵, שהו"ע של התיישבות⁷¹, כיון שישנה הן העבודה דרצוא והן העבודה דשוב, כמובא במאמר⁷² שזהו ענין פרשה ראשונה דק"ש שענינה קבלת עול מלכות שמים⁷³ (רצוא), ולאח"ז פרשה שני' דק"ש שענינה קבלת עול מצוות⁷³ (שוב). ולאח"ז נמשך הענין דלמען ירכו ימיכם⁷⁴, ועד לאריכות ימים ושנים טובות בפשטות, ביחד עם בני חיי ומזוני רויחי, ובכולם רויחי.

ומתוך חירות אמיתית מכל הענינים המבלבלים, הולכים מחיל אל חיל⁷⁵, בלימוד התורה וקיום מצוותי', ומתוך שמחה (וטוב לבב), שפורצת כל הגדרים⁷⁶, ופועלת מצב של גאולה אמיתית עוד בזמן הגלות. ועד שהולכים לקבל פני משיח צדקנו, בנערינו ובזקנינו וגוי'

62 אמור כג, טז.
 63 ראה ח"א ס"ט.
 64 ראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך. ד"ה
 מצה זו תשמ"ט (תו"מ סה"מ מלוקט ח"ג ע' קנד).
 65 אמור כג, יז.
 66 ראה לקו"ש חכ"ב ס"ע 31 ואילך. וש"נ.
 67 ראה מנחות סח, א.
 68 בחוקתי כו, כו.
 69 בחוקתי מח, ג.
 70 ראה לקו"ת ר"פ נצבים.
 71 לקו"ת במדבר כ, א.
 72 אוה"ת שם ע' תנג (ושם, בפירוש
 "עול מלכות שמים": "שמים לשון מקיף, היינו בחי' סוכ"ע, שאינו נגבל.. ומהתבוננות וגילוי בחי' זה בנפש נמשך האהבה בבחי' בכל מאדך, בלי גבול כו"י", וע' תנה (ושם: "וזהו ענין שבעת ימי הפסח ימי יצי"מ שהוא זמן התעוררות אה"ר.. בחי' רצוא. אך אם רץ לבך שוב לאחד.. וזהו בחי' עצרת של ז' ימי הפסח, לעצור כו"י").
 73 משנה ברכות יג, א.
 74 סיום פרשה שני' דק"ש — עקב יא, כא.
 75 תהלים פד, ח. וראה ברכות בסופה. שו"ע אדה"ז או"ח סקנה" ס"א.
 76 נתבאר בסה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.

בכנינו ובכנותינו⁷⁷, מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציך ושואב מימך, כפי שנצבים גו' כולכם לפני הוי'⁷⁸, לאחדים כאחד (כמבואר בלקו"ת⁷⁹), ובאופן דהקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך⁷⁹, לשמוע מפי הגבורה, כמו במ"ת⁸⁰ — שקשור עם יצי"מ, כמ"ש⁸¹ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, ובאופן שפועל שישמעו ולמדו ליראה גו' כל הימים אשר אתם חיים על האדמה⁸², כשם שיצי"מ פועלת בכל יום ויום, שלכן מזכירים יצי"מ בכל יום, בלילה וביום, ובאופן שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים, לפי שאצל כל אחד ישנו הענין דמצרים, מיצרים וגבולים, לגבי היום שלאח"ז שבו צריך להעלות בקודש, ועד לעלי' אמיתית שלא בערך, באופן של דילוג (א' שפרונג), לדלג שור⁸³, מעבודת הצדיקים באופן דתמידין כסדרן לעבודת בעלי תשובה, שזהו"ע לאתבא צדיקייא בתיובתא⁸⁴, שאז ישנם ב' המעלות. וכאשר ישראל עושין תשובה — מיד הן נגאלין⁸⁵, ע"י משיח צדקנו. ואז — כשם שאני נכתב כך אני נקרא⁸⁶, כיון שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה (ויתרה מזה) בכבודו ובעצמו⁸⁷ — דקאי על המדריות שלפני הצמצום⁸⁸, עד לעצמותו ומהותו ית' (ומשם נמשך) — וגאלם. וכן תהי' לנו, ובאופן דבמהרה בימינו ממש, ונלך לקבל פני משיח צדקנו, בשמחה ובטוב לבב.

סע"ב. וראה זח"ג קנ"ג, ב. וראה גם אוה"ת שם ע' תנט.
 (85) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
 (86) פסחים נ, א.
 (87) הגדה של פסח פיסקא "מצה זו".
 ושם לפני"ז פיסקא "ויוציאנו".
 (88) ראה אוה"ת שה"ש ח"א ע' רנג. ע' ער. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקכד. ע' תתקלב.

(77) בא י, ט.
 (78) ר"פ נצבים.
 (79) וילך לא, יב.
 (80) רמב"ם סוף הל' חגיגה.
 (81) שמות ג, יב ובפרש"י.
 (82) וילך שם, יג.
 (83) ע"פ שמואל"ב כב, ל. תהלים יח, ל.
 וראה לקו"ת שבת שובה סה, א.
 (84) ראה לקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ,

הוספה

א

בי"ה, ג' ניסן תשי"ג
ברוקלין

בית הכנסת אגודת אחים נוסח אר"י
בעי"ת ראָטשעסטער יע"א,

שלום וברכה!

בנועם קבלתי השתתפותם להכולל חב"ד אשר באה"ק ת"ו ע"י משיח
צדקנו בב"א, ומצוי"פ הקבלה.

בטח למותר להאריך בזכות הגדול של זו הצדקה, שנוסדה מכ"ק רבינו
הזקן בעל התניא והשו"ע ונתמכה ע"י נשיאינו הקדושים ממלאי מקומו בכל דור
ודור. והשי"ת יתן לכל אחד ואחד שהשתתפו בזה לו ולכל בני ביתו שיחיו חג
פסח כשר ושמח, אַ אמתין זמן חירותינו, חירות מדאגות בגשמיות, בריאות
פרנסה ונחת מבנים ובנות, וכן חירות מדאגות ברוחניות.
בברכת חג פסח כשר ושמח.

ב

בי"ה, כ"ג אדר ב' תשי"ד
ברוקלין

מחותי הרה"ח אי"א נוי"נ כו'
מוה"ר שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הארוך נעם לי לקבל מכתבו מחיי אדר שני, וכבקשתו
כשאהי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אזכירו

א

בית הכנסת אגודת אחים .. ראָטשעסטער: אגרת נוספת אליהם — אג"ק ח"ד אגרת תתקסו.
שנוסדה מכ"ק רבינו הזקן .. ונתמכה ע"י נשיאינו .. בכל דור ודור: ראה גם אג"ק שם אגרת
תתקכ"א. ובכ"מ.

ב

מוה"ר שניאור זלמן: בעזפלוּב, סן פריסקה. אגרות נוספות אליו — אג"ק חט"ז אגרת ר"מג,
ובהנסמן בהערות שם.
מח"י אדר שני: הוא יום הולדתו של הנמען, כבאג"ק ח"ז אגרת ב'נ.

לאריכות ימים ושנים טובות, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, טובות עם כל הפירושים. ומתאים למנהג קדמונים שנמסר לנו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר בענין אמירת קאפיטל תהלים מתאים לשנותיו וכמבואר בקובץ מכתבים שלו הנדפס בתהלים הוצאת קה"ת (שבטח ישנו ת"י כתי"ר שי'), הנה יקויים גם בו האמור בקאפיטל זה אשר אף [אם] אין עוד נביא ואין אתנו יודע עד מה, הרי – אלקים מלכי מקדם פועל ישועות בקרב הארץ – דוקא. ואין בזה סתירה, וכמרז"ל שרק בעל הנס אין מכיר בנסו אבל גם עתה ישנם ואדרבה. ובמילא הכלים לזה הם אותיות התורה ואותיות התפלה וכו', וכמובא בפ"י הצמח צדק על התהלים קאפיטל ופסוק הנ"ל.

ושואלין בשלום אשה – ש"ב היא זוגתו תחי' – ע"י בעלה בתוספת איחולי לאריכות ימים ושנים טובות וכנ"ל.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, טובות עם כל הפירושים: ראה גם אג"ק ח"ז אגרת א'תתקס. ב"טז. ב"נ. ח"ח אגרת ב'רסח. ב'שנר. ב'תריט. ח"י אגרת ג'ידש. ג'שלו. ח"י"ג אגרת ד'תקעא. ח"י"ח אגרת ו'תרסז.

בקובץ מכתבים שלו הנדפס בתהלים הוצאת קה"ת: ע' 214.
בקאפיטל זה: תהלים קאפיטל עד.

אין עוד נביא ואין אתנו יודע עד מה: תהלים עד, ט.

אלקים מלכי מקדם פועל ישועות בקרב הארץ: שם, יב.

וכמרז"ל .. בעל הנס אין מכיר בנסו: גדה לא, א.

בפ"י הצמח צדק על התהלים קאפיטל ופסוק הנ"ל: ס"ע רסב ואילך.

ושואלין בשלום אשה .. ע"י בעלה: ב"מ פז, א.

ש"ב היא זוגתו: מרת חנה בת מוה"ר חיים ישעי' שניאורסאהן מראמען (נכד הרה"ק מהרי"ל מקאפוסט, בנו של כ"ק אדמו"ר הצ"צ).

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקלעה"ה נבג"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

שהחיינו וקיימנו והגיענו הגיע מבית הכורך תורת מנחם התוועדויות כרך נז

הכולל את כל המאמרים והשיחות

מש"פ חו"ב, י"ב תמוז ה'תשכ"ט עד ערב ר"ה ה'תש"ל

בספר זה שיחות, מאמרים ומענות חדשים שלא ראו את אור הדפוס

שיחות ומאמרים אלו נלקטו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות

שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים שיהיו, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובחנויות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

לזכות

הילדה **שיינא** שתחי'

ליום הולדתה ג' ניסן, ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

ולזכות אחי' ואחותה

מנחם מענדל, שמואל, לוי יצחק וחי' מושקא

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **שניאור זלמן** וזוגתו מרת **רבקה** שיחיו **סודרי**

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' **חיים** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **סודרי**

הרה"ת ר' **יהושע** וזוגתו מרת **שמחה** שיחיו **שיש**